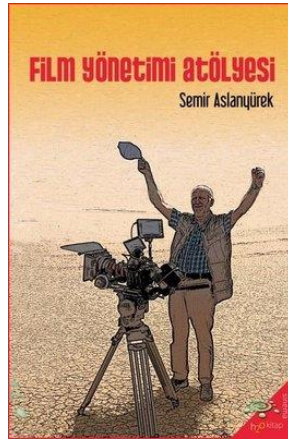


# Kitap İncelemesi

## Film Yönetimi Atölyesi

**Nazlı Ece SAVAN\***

\*Sanatta Yeterlik Programı Öğrencisi, nazliece.s@gmail.com, Marmara Üniversitesi Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Film Tasarımı Anasanat Dalı Sanatta Yeterlik Programı



**Aslanyürek, S. (2022). Film yönetimi atölyesi. H2O Kitap.**

*Film Yönetimi Atölyesi* (2022), Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, Film Tasarımı ve Yönetimi Bölümü emekli öğretim üyesi Prof. Semir Aslanyürek'in on beş yıldan uzun bir süre emek harcadığı kapsamlı bir çalışmadır. Aslanyürek'in hem sinema alanında uzun yıllar eğitim vermiş bir akademisyen hem de birçok uzun metraj filme imza atmış bir yönetmen olması, bu kitabı film yönetmenliği üzerine yazılmış diğer çalışmalardan farklılaştırmaktadır. Aslanyürek, bu kitabında film yönetimi hakkındaki kuramsal bilgilerinin yanı sıra yıllar boyunca bizzat edindiği deneyimleri de okurlarla paylaşmaktadır.

Aslanyürek, çalışmasında film yapımını bir sanat dalı olarak, film yönetmenini de bir sanatçı olarak merkeze alır. Film yapımı konusuna girmeden önce genel olarak sanat ve sinema sanatı hakkındaki düşüncelerini paylaşır. Bilindiği üzere literatürde, sanat sineması ve ticari sinema ayrımı ile ilgili farklı bakış açıları söz konusudur. Aslanyürek, sanat sineması ve ticari sinema ayrımında filmin yapım amacını esas almaktadır. Filmi yapan kişi bir sanatçı ise ve sanat yapma amacıyla yola çıkmışsa yaptığı filmin sanat olduğunu ileri sürer. Sanat yapma amacıyla üretilmiş bir filmin ticari başarı kazanmasının onun sanat olma özelliğini yok edemeyeceğini vurgular. Ayrıca ticari amaçlarla, yanlış ve insanlık dışı bir yaklaşımla yapılan hiçbir filmin sanat

eseri olarak sınıflandırılmayacağını da belirtir (Aslanyürek, 2022, s. xiv).

Sanatını kendini ifade etmek için kullanan bir film yönetmeninin sinema diline hâkim olması büyük önem arz etmektedir. Aslanyürek, sanatsal düşüncelerini sinemanın temel unsurlarını kullanarak en doğru biçimde nasıl ifade edebilecekleri konusunda film yönetmeni adaylarına rehber olmaktadır. Bir yönetmenin en önemli görevlerinden birinin anlaşılabilirlik olduğunu ve anlaşılır olmak için de insanın algı süreçlerini bilmesi gerektiğini ifade etmektedir. Aslanyürek'e göre, "Film yönetmeni, eğer işin kolayına kaçmıyor veya kendini tatmin için film yapmıyorsa insanın algı süreçlerini ve özellikle izleyicinin sinema filmini nasıl algılayacağını pekâlâ bilmek zorundadır" (s. 118).

*Film Yönetimi Atölyesi* kitabının temel sorusu film yönetmeninin neyi yönettiği ile ilgilidir. Aslanyürek, bu soruya manidar bir cevap verir: "Yönetmen izleyicinin filmi nasıl anlaması gerektiğini, başka bir ifadeyle filmi izleyen izleyicilerin algısını yönetir!" (s. 117). Aslında yönetmenin, izleyicisine istediği nesneye odaklanma özgürlüğü tanımadığını, yalnızca kendisinin sunduğu görüntü ve ayrıntıları, kendisinin saptayacağı bir sürede ve kendisinin dikte ettiği bakış açısından göstererek film izleyicisini şartlandırdığını, deyim yerindeyse izleyicinin algısını yönettiğini belirtir (s. 289). Bu anlamda *Film Yönetimi Atölyesi* kitabı, yönetmen adayının sinemanın unsurlarını kullanarak izleyicisinin algısını istediği noktaya nasıl yönlendirebileceğinin farkına varmasını sağlamaktadır.

Aslanyürek, *Film Yönetimi Atölyesi* kitabında daha önce yazdığı *Senaryo Kuramı* (2014) ve çevirisini yaptığı *Sinema ve Televizyonda Görüntü Kurgusu* (2006) kitaplarından özet bölümlere de yer vermektedir. Kitap; "Sanat Nedir?", "Sinema Sanatı" ve "Film Yönetimi Atölyesi" isimli üç ana bölümden oluşmaktadır.

Aslanyürek, birinci bölümde "Sanat nedir?" sorusuna cevap arar. Sanatın ne olduğu ve insanların neden sanat yapmaya gereksinim duyduklarını irdelemeye başlamadan önce sanatı, sanatçıyı, sanatsal düşünmeyi yakından ilgilendiren ve sanatsal üretimle doğrudan ilişkili kimi ölçüt ve temelleri; düşünme, bilinç, hafıza, gelenek, kültür, ölçü, kompozisyon, denge, orantı, ritim, tempo, karakter, rol, kişilik ve mizaç gibi kavramları tanımlar. Bu tanımlamalardan sonra sanat kavramı üzerine yoğunlaşır ve sanatı tarihsel süreç içerisinde irdeler. Sanatın ne olduğu ve sanatçının görevleri hakkındaki bakış açılarından bahseder. Aslanyürek, sanatı kendi bakış açısıyla şöyle tanımlar:

Sanat gerçekliğin özümsemiş sanatçıya özgü bir yöntemle yeniden yaratılıp yansıtılması; toplumsal hafızanın estetik dışavurumu, toplumsal bilincin güzellik algısının özel bir biçimi ve birey olarak insanın olduğu gibi tüm insanlığın maddi ve manevi kültürünün birikimi, insan neslinin tüm zamanlardaki ve sadece insana özgü olan yaratıcı faaliyetlerinin çok çeşitli sonucudur. (s. 86)

Aslanyürek, "Sinema Sanatı" isimli ikinci bölümde öncelikle sinemanın nasıl doğduğunu anlatmaktadır. Sinemanın teknik anlamda doğuşundan sanatsal ürünler vermeye başlamasına kadar yaşanan süreci gözler önüne serer. Sinemanın etkisi altında olduğu söylenen diğer sanat dallarından söz eder ve kendinden önceki sanatların dramaturji deneyiminden yararlanmış olmasına rağmen sinemanın diğer sanatların bileşimi olmadığını vurgular. Aslanyürek'e göre, "Sinema diyalektik gelişmenin sanatıdır! Dramaturjisiyle, zamanı kendine özgü bir şekilde ele alması ve en önemlisi insan tarafından algılanma özellikleriyle, sinema sanatı, ortak yanları olmamak üzere diğer tüm sanatlardan ayrı olarak sınıflandırılır" (s. 110). Aslanyürek, bu bölümde dramaturji ve senaryonun dramaturjisi üzerinde durur. Senaryonun ne olduğundan, senaryo yazma düşüncesinden başlayarak yazım aşamasına kadar olan süreçten, senaryonun kompozisyonundan ve senaryoda diyalog kullanımından bahseder.

Aslanyürek, kitapla aynı adı taşıyan "Film Yönetimi Atölyesi" isimli üçüncü bölüme, çok fazla görev ve sorumluluğa sahip olması sebebiyle tanımlanması hiç de kolay olmayan film yönetmenliğinin ne olduğunu enine boyuna inceleyerek başlar. Yönetmenliği, oldukça zor ve etik sorumluluk gerektiren bir meslek olarak nitelendiren Aslanyürek, sinemayı diğer sanatlar arasında özel bir yerde konumlandırır:

[S]inema, 20. yüzyılın egemen sanat biçimi olarak özel bir konuma sahiptir. Sinema kendisinden önce var olan sanatların bir bileşeni değil, değişik uzmanlıklara sahip sanatçıların katılımıyla meydana gelen kolektif üretime dayalı bir sanat ürünüdür. Fakat bu kolektifin her bireyi, sanatını icra etmeye çalışan yönetmenin elinde bir araçtan ibaret olmalıdır. Bundan dolayıdır ki bir sinema filminin meydana getirilmesinde görev alan sanatçı ordusunun en önemli yaratıcı kişiliği, deyim yerindeyse beyni, filmin yönetmenidir. Bütün filmlerin yönetmenlerinin adıyla anılmasının biricik nedeni bu olsa gerek. (s. 173)

Aslanyürek, film yönetmeninin yalnızca kendi işinden değil, başkalarının işinden de sorumlu olduğuna dikkat çeker. Bu özelliği ile film yönetmeninin işlevini diğer sanatçıların işlevinden ayırır. Bir yönetmenin yetişme sürecinin de kolay olmadığını ve mesleğin büyük bir dikkat gerektirdiğini ifade eder (s. 173).

“Film Yönetimi Atölyesi” başlıklı bölümde, film yapım süreci de detaylandırılmaktadır. Yönetmenin senaryoyla ilişkisi, senaryoyu nasıl özümseyip çekim senaryosu hâline getirdiği, yapım öncesi, yapım ve yapım sonrası süreçlerindeki rolü, çekim ekibiyle ve oyuncularla olan ilişkileri irdelenmektedir.

*Film Yönetimi Atölyesi* kitabında, bir filmin yapım sürecinin yalnızca teknik bilgi ile yürütülemeyeceği açıkça vurgulanmaktadır. Bunun için Aslanyürek, sinema eğitiminin ne kadar önemli olduğuna şu sözlerle işaret eder:

Sinema güçlü bir silahtır. En zor silahı kullanmayı öğrenmek bile insanın pek bir zamanını almaz. Tamamen aptal olmadığı sürece bir insan en geç iki günde, en zor silahı nasıl kullanacağını öğrenebilir. Fakat insanın söz konusu silahı ne zaman, niçin ve kime karşı kullanacağını öğrenmesi için bir ömür yetmeyebilir. İşte sinema böyle tehlikeli bir silahtır ve sırf bunun için çok sıkı bir sinema eğitimi gereklidir. (s. xii)

Aslanyürek, *Film Yönetimi Atölyesi* kitabı aracılığıyla hem kuramsal birikimini hem de sektör deneyimini paylaşmakla kalmaz; aynı zamanda okuyuculara film yönetmenliği ile ilgili düşünceleri, araştırmaları ve kendi fikirlerini üretebilmeleri için yeni kapılar açar.

## **KAYNAKÇA**

Aslanyürek, S. (2014). *Senaryo kuramı*. Agora Kitaplığı.

Aslanyürek, S. (2022). *Film yönetimi atölyesi*. H2O Kitap.

Sokolov, A. G. (2006). *Sinema ve televizyonda görüntü kurgusu*. (S. Aslanyürek, Çev.). Agora Kitaplığı.